

MAKTAB TA'LIMI JARAYONINI KORREKSIYA QILISH

Kattaqo'rg'on davlat instituti Pedagogika fakulteti

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi

haqberdiyeva-dinora@katdpi.uz

Kattaqo'rg'on davlat Pedagogika instituti

Pedagogika yo'nalishi talabasi

Uzoqov Ravshan Mamir o'g'li

ravshanuzoqov839@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktab faoliyatini korreksiya qilishning muhim jihatlari, ya'ni maktab boshqaruvini takomillashtirish, o'quv dasturlarini maktab sharoitiga moslashtirish hamda pedagogik metodlarni yangilash orqali ta'lim sifatini oshirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llash, o'qituvchilar malakasini oshirish va o'quvchilar uchun qulay ta'lim muhitini yaratishning ahamiyati tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, maktab faoliyati, pedagogik metodlar, o'quv dasturi, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati.

Аннотация: В данной статье рассматриваются важные аспекты коррекции деятельности школы, а именно совершенствование управления школой, адаптация учебных программ к условиям школы, а также повышение качества образования за счёт обновления педагогических методов. Также анализируется значение применения инновационных технологий в образовательном процессе, повышения квалификации учителей и создания благоприятной образовательной среды для учащихся.

Ключевые слова: система образования, деятельность школы, педагогические методы, учебная программа, инновационные технологии, качество образования.

ANNATION: This article discusses important aspects of improving school activities through correction processes, including the development of school management, adaptation of curricula to school conditions, and improvement of educational quality through the renewal of pedagogical methods. The article also analyzes the importance of using innovative technologies in the educational process, improving teachers' professional skills, and creating a comfortable learning environment for students.

Keywords: education system, school activities, pedagogical methods, curriculum, innovative technologies, quality of education.

Kirish: O'zbekistonda jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, har kimga ta'lim olish uchun teng huquqlar kafolatlanadi. O'zbekistonda maktabda o'qish majburiy hisoblanadi. Ta'lim tizimi yagona va uzluksiz bo'lib, ta'lim turlariga ko'ra quyidagilardan iborat:

- maktabgacha ta'lim va tarbiya;
- umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim;
- professional ta'lim;
- oliy ta'lim;
- oliy ta'limdan keyingi ta'lim;
- kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish;
- maktabdan tashqari ta'lim.

Maktab ta'limini isloh qilishning asosiy maqsadi- har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirish . Boshlang'ich sinflarda Vatanga muhabbat , ijtimoiy foydali munosabatni qaror toptirish , yuqori sinflarda esa bilimlarni o'zlashtirish va shaxsiy sifatlarni qaror toptirish bilan belgilanadi.

Chunki o'qitish jarayonida ma'naviy va shaxsiy qarashlar ham vujudga keladi.

Umumta'lim maktablarining korreksiya qilishing asosiy vazifalari:

- 1. Barcha bolalarning maksimal bilim olish uchun kerakli shart-sharoitlar yaratish.
- 2. O'quvchilarning muayyan qiziqishini aniqlash
- 3. O'zlashtirishi past o'quvchilar bilan ish faoliyatini olib borish
- 4. Deviant xulqli bolalar bilan ish faoliyatini olib borish

ASOSIY QISM: Maktab jarayoni korreksiya qilish quyidagi holatlarda ko'rinadi: Maktab faoliyatini tashkiliy jihatdan korreksiya qilish maktabning umumiy samaradorligini oshirish va ta'lim jarayonini yaxshilash maqsadida bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirishni anglatadi. Bu jarayon ta'lim muassasasining boshqaruv tuzilmasini o'zgartirish, o'qitish sifatini yaxshilash, texnik va pedagogik resurslarni optimallashtirish, hamda o'qituvchilar va ma'muriyat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga solishni o'z ichiga oladi.

1. Maktab rahbariyatining tashkiliy tizimini qayta ko'rib chiqish: Rahbariyat strukturasi o'zgarishi maktab faoliyatining yanada samarali boshqarilishiga olib kelishi mumkin. Bunda, boshqaruv organlarining roli va mas'uliyatlari aniq belgilanishi, hamda qaror qabul qilish jarayonlari tezkor va shaffof amalga oshirilishi zarur bo'ladi. Maktab direktori, o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlari va boshqa mas'ul shaxslar o'rtasidagi vazifalar taqsimoti aniq belgilab qo'yilishi lozim.

2. O'qituvchi va xodimlar malakasini oshirish: Ta'lim sifati, asosan, o'qituvchi kadrlarning malakasiga bog'liq. Bu borada doimiy ravishda o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etilishi kerak. Ushbu malaka oshirish loyihalari zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, innovatsion pedagogik uslublarni o'rganishni o'z ichiga oladi.

3. Maktab infratuzilmasini rivojlantirish: Zamonaviy ta'lim tizimini joriy etish uchun maktabning moddiy-texnika bazasi talab darajasida bo'lishi zarur. Bu maktab binolari va auditoriyalarini ta'mirlash, yangi o'quv jihozlari bilan ta'minlash, kompyuter sinflarini

tashkil etish, sport zallari va boshqa qo'shimcha infratuzilmalarni yaratishni o'z ichiga oladi.

4. Ta'lim muhitini yanada ijodiy va qulay qilish: Yangi pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlarni joriy etish o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi. Xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish va internet orqali turli resurslarga kirish imkoniyatini ta'minlash zarur.

5. Ta'lim jarayonida hamkorlik aloqalarni mustahkamlash: Ota-onalar, mahalliy jamoat tashkilotlari va boshqa ta'lim muassasalari bilan yaqin hamkorlik qilish o'quv jarayonining samarali kechishini ta'minlaydi. Ular bilan muntazam ravishda uchrashuvlar, yig'ilishlar va seminarlar o'tkazish, o'zaro tajriba almashish va maslahatlashuvlar tashkil etish talab etiladi.

6. Barcha ta'lim bosqichlarini nazorat qilish va monitoring qilish: O'quv yili davomida o'quv jarayonini doimiy ravishda nazorat qilish, o'quvchilarning yutuqlari va kamchiliklarini aniqlash, bu orqali ta'lim jarayonini tezda tuzatish choralarini ko'rish zarur. Nazorat ishlari natijalari asosida o'qituvchilarga kerakli ko'rsatmalar va maslahatlar berilishi lozim.

7. Ta'limda tenglik va inklyuziyani ta'minlash: Har bir o'quvchiga muvaffaqiyatga erishish uchun teng imkoniyat yaratish, jismoniy yoki aqliy imkoniyatlari cheklangan o'quvchilar uchun qiyinchiliklarni bartaraf etish va ularni o'qitish uchun maxsus sharoitlar yaratish talab qilinadi.

Yuqorida keltirilgan chora-tadbirlar maktab faoliyatini tashkiliy jihatdan korreksiya qilish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi va ta'lim berishning umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi. Bu jarayon maktab tizimini kuchaytiradi, o'qituvchilar jamoasida ijobiy muhit yaratadi va o'quvchilarni yuqori natijalarga yetaklaydi.

O'quv dasturini maktab sharoitiga moslashtirish jarayoni, asosan, ta'lim jarayonini samaradorligini oshirish va o'quvchi talablariga mos keladigan ta'lim metodlarini ishlab

chiqishga qaratilgan. Maktab uchun moslashtirilgan o'quv dasturini tuzishda quyidagi qadamlar muhim ahamiyatga ega:

1. Hozirgi holatni tahlil qilish: O'quv dasturi maktabdagi mavjud resurslar, o'quvchilar saviyasi, o'qituvchilarning malakasi va ta'lim texnologiyalarini inobatga olgan holda tahlil qilinadi. O'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlari, shuningdek, mavjud muammo va qiyinchiliklar aniqlanadi.

2. Maqsad va vazifalarni belgilash: O'quv dasturi maqsadlari va vazifalari maktabning umumiy ta'lim maqsadlariga mos bo'lishi kerak. Bunda ta'lim standartlari va davlat tomonidan berilgan talablarni ham inobatga olish zarur.

3. Mavzuni tanlash va tarkibini aniqlash: O'quv rejasiga qo'shiladigan yangi mavzular va oldingi mavzularni qayta ko'rib chiqish kerak. Kompilyatsiya va integratsiya qilingan ta'lim jarayonida, mavzulardagi muvozanatga erishish muhim.

4. O'quv usullarini tanlash: Maktab sharoitlariga mos keladigan va o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantiradigan o'quv usullari tanlanadi. Bunda, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish taklif etiladi.

5. Resurslarni aniqlash va taqsimlash: Ta'lim jarayonida ishlatiladigan resurslar, o'quv materiallari, texnik vositalar va boshqalarni to'g'ri tanlash va taqsimlash talab qilinadi. Maktabning moddiy-texnika bazasini hisobga olgan holda, mavjud resurslar aniqlanadi.

6. Metodik ko'rsatmalar ishlab chiqish: Har bir mavzu bo'yicha metodik ko'rsatmalar va yo'riqnomalar ishlab chiqiladi. Bu o'qituvchilarga ta'lim jarayonini samarali o'tkazishga yordam beradi.

7. Monitoring va natijalarni baholash: O'quv dasturi samaradorligini baholash uchun monitoring va nazorat tizimi ishlab chiqiladi. Olingan natijalar tahlil qilinib, zarur bo'lsa, o'quv dasturiga o'zgartirishlar kiritiladi.

8. Moslashuvchanlikni ta'minlash: O'quv dasturi o'zgaruvchan sharoitlarga moslashuvchan bo'lishi kerak. Zamon talablariga mos ravishda o'zgarish va yangilanishlarni muntazam kiritish zarur.

9. O'qituvchilarni tayyorlash va malaka oshirish: O'qituvchilarga yangi dastur va metodika bo'yicha treninglar o'kazish va ularning malakasini oshirish muhimdir. Bu ularning dars jarayonida yangi usullarni samarali qo'llashlariga yordam beradi.

10. O'quvchilar va ota-onalar bilan hamkorlik: O'quvchilarning ta'lim jarayoniga faol jalb etilishini ta'minlash va ota-onalar bilan hamkorlik qilish o'quv dasturining muvaffaqiyatini oshiradi.

Maktab sharoitiga moslashgan o'quv dasturlari samaradorligini oshirish va o'quvchilarning bilim saviyasini yaxshilash, ularning bilim va ko'nikmalarini zamon talablariga mos holda rivojlantirish imkonini beradi. O'quv dasturini moslash jarayonida uzluksizlik va muntazamlikni ta'minlash maqsadga muvofiqdir.

Pedagogik metodlarni korreksiya qilish orqali ta'lim sifatini oshirish maktab faoliyatini yaxshilashda muhim qadamdir. Ta'lim sifati ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ulardan biri o'qitish metodlari va uslublaridir. Ta'lim jarayonida foydalanilayotgan pedagogik metodlar o'quvchilarning bilim olish darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ushbu metodlarni vaqti-vaqti bilan korreksiya qilish, yangilash, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish mumkin bo'ladi. Pedagogik metodlarni korreksiya qilishda e'tiborga olish kerak bo'lgan bir necha muhim jihatlar mavjud. Birinchidan, o'qitish jarayonida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish muhimdir. Har bir o'quvchining o'ziga xos o'rganish uslubi mavjud bo'lib, ularning ehtiyojlariga moslashgan metodlarni tanlash ta'lim samaradorligini oshiradi. Shuningdek, modulli ta'lim tizimini joriy etish orqali o'quvchilarga tanlov imkoniyatini berish ham o'qitish sifatini yaxshilaydi. Ikkinchidan, innovatsion texnologiyalardan foydalanish pedagogik metodlarni korreksiya qilishning muhim omillaridan biridir. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash orqali o'quv jarayonini qiziqarli va

turli xil fazoviy-laboratoriya mashg'ulotlar bilan boyitish mumkin. Masalan, interaktiv taxtalar, elektron darsliklar va virtual laboratoriyalar kabi vositalar ta'lim jarayonida qo'llanilishi mumkin. Uchinchidan, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani yaxshilash uchun kommunikativ metodlardan foydalanish lozim. Dialogik ta'lim, interaktiv savol-javoblar, guruh mashg'ulotlari o'quvchilarni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning ma'naviy, axloqiy rivojlanishini ta'minlash uchun tarbiyaviy-tushuntirish ishlari ham olib borilishi kerak. To'rtinchidan, ta'lim jarayonida amaliyotga e'tibor qaratish muhimdir. Nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan mustahkamlash orqali o'quvchilarda o'zlashtirilgan bilimlar amalda ishlatilishga yaroqli bo'ladi. Amaliyot ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanib, bu orqali o'quvchilar real hayotda duch keladigan muammolarni hal qilishni o'rganadilar. Beshinchidan, metodlar xilma-xilligini ta'minlash lozim. Har bir dars bir xil formatda o'tqazilmasligi, balki turli xil metodlardan foydalanish orqali darslar qiziqarli va samarali o'tkazilishi kerak. Misol uchun, leksiya, seminarlar, laboratoriya mashg'ulotlari, olimpiadalar va loyiha ishlari kabi turli xil usullarni qo'llash mumkin. Korreksiya qilinadigan pedagogik metodlar orasida bir qator an'anaviy va zamonaviy uslublar mavjud. An'anaviy uslublar qatoriga ma'ruzalar, klassik seminarlar kiritilishi mumkin, zamonaviy usullar esa ko'proq interfaol ta'lim texnologiyalarini o'z ichiga oladi. Bunday yondashuvlar o'quvchilarning diqqatini ta'minlashga va ularga chuqur bilim olish imkonini berishga qaratiladi.

Xulosa: Natijada, pedagogik metodlarni korreksiya qilish va ta'lim jarayonini yangilash orqaligina maktab faoliyatini samarali ravishda takomillashtirish mumkin bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning malakasini oshirish, xorijiy tajribalarni o'rganish ham ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Yuqori saviyadagi o'quv dasturlari, innovatsion pedagogik yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni qo'llash maktablarda talabalarning yuksak bilim olishiga xizmat qilishi mumkin. Shu ma'noda pedagogik metodlarni korreksiya qilish doimiy ravishda amalga oshirib borilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ta'lim to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni
2. A. Avloniy nomidagi pedagogik mahorat institutining ilmiy -nazariy va o'quv -uslubiy jurnali Toshkent -2025
3. Radjavob Sardor Baxtiyorovich Umumiy o'rta ta'lim maktabi direktorlarini tayyorlash ,tavsiya etish va tayinlash masalari, ilmiy maqola